

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO VAASAN YLIOPISTON VUODEN 2007 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopiston taloudellisuus ja tuottavuus on alakohtaisesti tarkastellen valtakunnallista keskiarvoa heikompi. Tähän vaikuttaa erityisesti heikko jatkotutkintotuottavuus.

Liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tuotto- ja kannattavuustavoitetta ei saavutettu. Yliopiston liiketaloudellinen maksullinen palvelutoiminta on vähentynyt jo useana vuotena peräkkäin. Yliopisto analysoi pudotuksen johtuvan talouden yleistolanteesta sekä lisääntyneestä alueellisesta kilpailusta täydennyskoulutusmarkkinoilla. Yhteisrahoitteisen toiminnan määrä kasvoi 44 % edelliseen vuoteen verrattuna. Yliopiston täydentävän rahoituksen määrä ja osuus on matalalla tasolla kansallisessa vertailussa.

Yliopisto on ollut aktiivisesti mukana yliopistojen palvelukeskukseen liittyvässä valmistelussa sekä alueellisen korkeakoulu yhteistyön kehittämisessä.

1.2. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Yliopiston toiminnassa korostuu innovaatiotoiminta ja aluevaikuttavuus. Yliopisto on edistänyt aikaisempaa aktiivisemmin ja tuloksellisesti tutkimustulosten hyödyntämistä, mitä osoittaa keksintöilmoitusten määrä. Vaasassa on rakennettu yhteistyökumppanuudet alueen korkeakoulujen ja välittäjäorganisaation kanssa tutkimustulosten hyödyntämiseksi. Tohtorin tutkintotavoitteen saavuttamisaste on 75 %.

Yliopisto ei ole kuvannut valmiutta siirtyä yliopistojen sähköiseen hakujärjestelmään ja toteutettavaan yhteishakuun. Samana vuonna tai edellisenä syksynä toisen asteen päättäneiden osuus uusista opiskelijoista jää tavoitteesta.

Yliopisto on saavuttanut ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteensa teknillistieteellistä alaa lukuun ottamatta. Yliopiston ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteen saavuttamisaste on 96 %. Yliopistolla on meneillään kehittämishankkeita opetuksen ja ohjauksen laadun parantamiseksi. Yliopisto on kehittänyt harjoittelua sekä uraohjaus- ja työelämä tiedotusta. Tutkintouudistus etenee myönteisesti.

Yliopisto on käynnistänyt englanninkielisiä maisteriohjelmiä ja ylittänyt tavoitteet ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrässä. Tämä on synnyttänyt haasteita opiskelijoiden tukipalvelujen kehittämiseksi. Yliopistossa on kansainvälisiä opiskelijoita lähes 9 % opiskelijoiden kokonaismäärästä. Lähtevien vaihto-opiskelijoiden määrä on suurempi kuin saapuvien. Englanninkieliset opintokokonaisuudet tukevat korkeakoulun kansainvälistymistä.

Yliopisto on onnistunut nostamaan täydennyskoulutuksen osallistujamäärää. Avoimen yliopiston opiskelijamäärän lasku on vähäinen.

Yliopiston tulee huomioida aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus ja kansainvälistymisstrategia omassa strategiatyössään.

Yliopiston tulee raportoida tarkemmin opiskelijavalintojen kehittämisestä, alakohtaisista työelämäyhteyksistä ja harjoittelukäytännöistä.

Yliopiston tulee huolehtia, että siihen palvelussuhteessa olevien tutkijakoululaisten palkkaus on VPJ -järjestelmän mukainen. Osana hyvää henkilöstöpolitiikkaa yliopiston tulee huomioida neliportaisen tutkijanuran kehittäminen.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Yliopiston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rakenne noudattaa opetusministeriön mallia tilinpäätöksestä yliopistoille. Yliopiston toimintakertomus sisältää tilinpäätösmallin mukaisia toteumatietoja ja tunnuslukuja. Taloudellisuuden ja tuottavuuden tunnuslukujen kehitystä ei kuitenkaan ole riittävästi analysoitu eikä vertailtu suhteessa muihin yliopiston kannalta keskeisiin yliopistoihin.

Kustannustietojen yleisenä kohdentamisperusteena on käytetty kokonaistyöaikasuunnitelmia, ei varsinaista työaikakirjanpitoa. Tämä merkitsee puutteita esitettävissä tuloksellisuustiedoissa. Yliopisto on kuitenkin ottamassa työajan kohdentamisen käyttöön vuonna 2008.

Yliopisto on käsitellyt rakenteellista kehittämistä ja tuottavuushankkeitaan strategian toimeenpanosuunnitelmassaan ja pyydytyssä raportissa. Tuottavuusnäkökulmasta tarkastelu on suppeaa ja henkilöstövaikutukset jäävät osin tulkinnanvaraiseksi.

Yliopiston tulee kehittää rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuushankkeiden toimenpiteiden, voimavarojen uudelleen kohdentamisen ja henkilöstövaikutusten seurantaan siten, että näistä voidaan luotettavasti raportoida osana tilinpäätöstä.

Yliopiston tulee ilmoittaa Valtiontalouden tarkastusviraston lisäksi myös opetusministeriölle 15.8.2008 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tuloksellisuuden laskentatoimensa järjestämiseksi valtion talousarviosta annetun lain 16 §:n edellyttämällä tavalla.

3. OPETUSMINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOSELLISUUDEN PARANTAMISEKSI

Korkeakoulupolitiikan tavoitteet vuosille 2007-2012 on asetettu Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa. Opetusministeriö (OPM) on määritellyt rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat maaliskuussa 2008. Yliopistot voivat tarvittaessa esittää myös vaihtoehtoisia rakenteellisen kehittämisen toimia. Kaikilta yliopistoilta on edellytetty uudet strategiat kevään 2010 tulosneuvotteluihin mennessä. Näiden pohjalta valmistellaan rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelma vuodesta 2010 alkaen. OPM koordinoi myös sektoritutkimuksen rakenteellisen kehittämisen valmistelua. Tavoitteena on vahvistaa sektoritutkimusta ja siihen liittyvää yhteistyötä yliopistojen kanssa.

Yliopistojen taloudellista ja hallinnollista autonomiaa vahvistavaa yliopistolakia valmistellaan. Hallitus on linjannut iltakoulussaan 21.11.2007 uudistuksen peruseriaa. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on käsitellyt kolme kertaa uudistuksen taloudellisia reunaehtoja. Tavoitteena on, että OPM lähettää lakiluonnoksen lausuntokierrokselle elokuussa 2008. Lakiesitys Eduskunnalle annetaan kevädistuntokauden 2009 alussa ja lain on tarkoitus astua voimaan 1.8.2009. Kaikkien yliopistojen tulee hyvissä ajoin valmistautua yliopistouudistukseen.

OPM valmistelee lakiesitykseen liittyen yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän uudistamista vuodesta 2010 eteenpäin. Rahoitusmallivalmistelussa korostetaan yliopistojen toiminnan laadun ja vaikuttavuuden merkitystä, strategista kehittämistä ja uusiutumista sekä toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta. OPM jatkaa tulosohjaukseen liittyvää kokonaisvaltaista indikaattoreiden kehittämistä.

Kansallinen innovaatiostrategia valmistuu vuoden 2008 aikana. Sen pohjalta voidaan arvioida, mitä toimenpiteitä se edellyttää tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän perustan muodostavissa yliopistoissa. OPM osallistuu pitkäjänteisen kansallisen tutkimusinfrastruktuuripolitiikan valmisteluun. OPM seuraa korkeakoulueksintöjä koskevan lainsäädännön (369/2006) toimivuutta ja täytäntöönpanoa yliopistoissa. OPM valmistelee vuoden 2008 aikana suosikset korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämisestä.

OPM:n johdolla valmistellaan laajapohjaisessa yhteistyössä ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta. Hallitus on päättänyt 23.4.2008 uudistuksen valmistelun periaatelinjaukset ja aikataulun. Yliopistojen tulee kehittää avointa yliopistoa, täydennyskoulutusta ja monimuotoista tutkintoon johtavaa koulutusta työikäisen aikuisväestön osaamistarpeisiin vastaamiseksi.

Yliopistojen tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan aiemmin sovitusti. Tuottavuusohjelman vuosien 2012-2015 lisätoimenpiteet eivät koske yliopistoja.

Vuoden 2008 lopussa valmistuu korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia, jota valmistellaan parhaillaan yhteistyössä korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa. Kansainvälistymisen tavoitteet otetaan huomioon myös valmisteltavassa rahoitusmallissa.

Yliopistojen toiminnan laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämiseksi Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi kaikkien yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmät vuoden 2011 loppuun mennessä. Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi yliopistokeskukset vuoden 2008 aikana. Yliopistokeskusten kehittämisestä päätetään arvioinnin jälkeen.

OPM on siirtänyt tutkijakoulupäätöksenteon Suomen Akatemialle vuoden 2008 alusta alkaen. OPM tukee neliportaisen tutkijanuran kehittämistä rahoitusmallin puitteissa. Tutkimustoimintaan liittyvää tiedonkeruuta vahvistetaan ja systematisoidaan osana KOTA-tietojärjestelmän kokonaiskehittämistä.

OPM on käynnistänyt myös laajemman toimenpidekokonaisuuden, jonka tavoitteena on koko korkeakoululaitoksen tietojärjestelmien uudistaminen. OPM ja Opetushallitus ovat yhteistyössä yliopistojen kanssa valmistelleet siirtymistä yliopistojen sähköiseen hakujärjestelmään ja hakujärjestelmän kautta toteutettavaan valtakunnalliseen yhteishakuun.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma